O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT CHET TILLAR INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

_______ I.M.Tuxtasinov

2022-yil “30” 06

MAMLAKATSHUNOSLIK FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200 000 – San’at va gumanitar fanlar

Ta’lim sohasi: 230 000 – Tillar

Ta’lim yo‘nalishi: 60230100 – Filologiya va tillarni o‘qitish (arab tili)

Fan/modul kodi	O‘quv yili	Semestr	ECTS-Kreditlar
MAM2506	2024-2025	5	6
Fan/modul turi	**Ta’lim tili**		**Haftadagi dars soatlari**
Tanlov	O‘zbek		6

	Fanning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1	Mamlakatshunoslik	84	96	180

2.

I.Fanning mazmuni

Fanning maqsadi – talabalarda tabiiy va iqtisodiy jarayonlarning makon omili to‘g‘risidagi bilimlar tizimini shakllantirish, arab mamlakatlari va geografiyasining o‘ziga xos xususiyatlari, ushbu xususiyatlarning mamlakatlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida tutgan o‘rni va rolini tahlil qila olish ko‘nikmasini rivojlantirishdan iborat.

Fanning vazifasi - talabalarda zamonaviy dunyo, arab mamlakatlarining jahon xo‘jaligida tutgan o‘rni va roli to‘g‘risida yaxlit tasavvurni, shuningdek, zamonaviy geografik makonni hududiy tashkil etishning turli-tumanligi va tizimliligi haqidagi bilimlarni shakllantirish, o‘rganilayotgan mintaqa mamlakatlari tabiiy va iqtisodiy geografiyasi to‘g‘risidagi tasavvurni chuqurlashtirish, tipologik yondoshuv asosida talabalarning o‘rganilayotgan mamlakat geografiyasi va ularning jahon xo‘jaligidagi roli to‘g‘risidagi bilimlar bilan qurollantirishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Mamlakatshunoslik faniga kirish
2-mavzu. Shimoliy Afrika va Janubi-G‘arbiy Osiyo arab mamlakatlari geografiyasi
3-mavzu. Shimoliy Afrika va Janubi-G‘arbiy Osiyo arab mamlakatlari etnografiyasi
4-mavzu. Mesopotamiya sivilizatsiyasi
5-mavzu. Qadimgi Misr sivilizatsiyasi
6-mavzu. Islomning vujudga kelishi va tarqalishi. Ummaviylar xalifaligi
7-mavzu. Abbosiylar davrida Arab xalifaligi. Salib yurishlari va uning oqibatlari
8-mavzu. XVI-XVII asrlarda arab mamlakatlari
9-mavzu. XVII-XVIII asrlarda arab mamlakatlarining ijtimoiy-siyosiy rivojlanishi
10-mavzu. XIX asr – XX asr boshida arab mamlakatlarining siyosiy-iqtisodiy taraqqiyoti
11-mavzu. XIX asr 2-yarmi – XX asr boshida arab mamlakatlarida mustamlakachilik siyosatining kuchayishi
12-mavzu. I jahon urushi (1914-1918) davrida arab mamlakatlari
13-mavzu. 1919-1939-yillarda arab mamlakatlari
14-mavzu. II jahon urushi (1939-1945) davrida arab mamlakatlari
15-mavzu. 1945-1990-yillarda arab mamlakatlari va XX asr oxiri – XXI asr boshlarida arab mamlakatlari
16-mavzu. Shimoliy Afrika va Janubi-G‘arbiy Osiyo arab mamlakatlaridagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlar tahlili
17-mavzu. Arab mamlakatlarining xalqaro o‘rni va nufuzi
18-mavzu. Arab mamlakatlarining O‘zbekiston Respublikasi bilan hamkorlik aloqalari
19-mavzu. Arab mamlakatlarining davlat boshqaruv tizimi. Arab mamlakatlarining turizm salohiyati
20-mavzu. Arab mamlakatlarining sanoati va qishloq xo‘jaligi. Arab mamlakatlariningi jtimoiy-siyosiy hayotida din omili
21-mavzu. Arab mamlakatlarining milliy urf-odatlari va qadriyatlari. Arab mamlakatlarining san’ati.

III. Amaliy mashg‘ulotlar bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Mamlakatshunoslik faniga kirish
2. Shimoliy Afrika va Janubi-G‘arbiy Osiyo arab mamlakatlari geografiyasi
3. Shimoliy Afrika va Janubi-G’arbiy Osiyo arab mamlakatlari etnografiyasi
4. Mesopotamiya sivilizatsiyasi
5. Qadimgi Misr sivilizatsiyasi
6. Islomning vujudga kelishi va tarqalishi. Umaviylar xalifaligi
7. Abbosiylar davrida Arab xalifaligi. Salib yurishlari va uning oqibatlari
8. XVI-XVII asrlarda arab mamlakatlari
9. XVII-XVIII asrlarda arab mamlakatlarining ijtimoiy-siyosiy rivojlanishi
10. XIX asr – XX asr boshida arab mamlakatlarining siyosiy-iqtisodiy taraqqiyoti
11. XIX-asr 2-yarmi XX-asr boshida arab mamlakatlarida mustamlakachilik siyosatining kuchayishi
12. I jahon urushi (1914-1918) davrida arab mamlakatlari
13. 1919-1939-yillarda arab mamlakatlari
14. II jahon urushi (1939-1945) davrida arab mamlakatlari
15. 1945-1990-yillarda arab mamlakatlari va XX asr oxiri XXI-asr boshlarida arab mamlakatlari
16. Shimoliy Afrika va Janubi-G‘arbiy Osiyo arab mamlakatlaridagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlar tahlili
17. Arab mamlakatlarining xalqaro o‘rni va nufuzi
18. Arab mamlakatlarining O‘zbekiston Respublikasi bilan hamkorlik aloqalari

19. Arab mamlakatlarining davlat boshqaruv tizimi. Fan va ta'lim

20. Arab mamlakatlarining sanoati va qishloq xo'jaligi. Arab mamlakatlariningi jtimoiy-siyosiy hayotida din omili

21. Arab mamlakatlarining milliy urf-odatlari va qadriyatlari. Arab mamlakatlarining san'ati.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Qadimgi Misr.
2. Qadimgi Mesopotamiya.
3. Sharqiy O'rta yer dengizi mamlakatlari.
4. Qadimgi Falastin. Falastinning qadimgi tarixida Isroil-Yahudiy qabilalarining o'rni.
5. Arabiston yarim orolidagi eng qadimgi jamiyatlar.
6. Janubiy arabistondagi qadimgi davlatlar.
7. Qadimgi shimoliy va markaziy arabiston.
8. Islom dini paydo bo'lishining omillari.
9. Islom dini va arab davlatlarining yaxlitanishi.
10. Islom xalifaligining davrlari va uning arab davlaridagi ahamiyati.
11. Arab davlatlari Umaviylar sulolasi boshqaruvi yillarida.
12. Abbosiylar xalifaligi va arab davlatlarining taraqqiyoti.
13. Arab dunyosining differensiatsiyalashuvi.
14. Arab tilining islom madaniyatidagi o'rni.
15. Arablarning Yevropa madaniyatiga ta'siri.
16. Sabo, Qatabon va Avson davlatlari.
17. Janubiy Arabiston davlatlari.
18. Nabotiylar davlati.
19. Qadimgi Hijoz. Yasrib (Madina) –shahar –davlati.
20. Islom dini paydo bo'lish omillari.
21. Xulofai Roshidun davri.
22. Arab davlatlari Umaviylar sulolasi boshqaruvi yillarida.
23. Saljuqiylar va Fotimiylar.
24. Muhammad Alining hukumronligi.
25. Arabiston yarim orolida vahobiylikning shakllanishi.
26. Misrning mustamlaka davri.
27. Shimoliy Afrika arab davlatlarida islom dinining tarqalishi.
28. Tunisdagi etnik guruhlar va mayda qabilalar.
29. Jazoirdagi etno madaniy jarayonlar.
30. Marokashdagi etnik guruhlar.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni tadqiqot qilish tavsiya etiladi.

3\. **V. Ta'lim natijalari/ Kasbiy kompetensiyalari**

Talaba bilishi kerak:

- arab davlatlari tarixi va geografiyasi jarayonlarining makon omili to'g'risidagi bilimlarni o'rganishi;(bilim)
- mamlakatlar tarixi geografiyasining o'ziga xos xususiyatlarini va mamlakatlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida tutgan o'rni va rolini tahlil qila olish; (malaka)
- talaba Mamlakatshunoslikning o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qilish usullarini qo'llash va fan doirasidagi muammolar bo'yicha yechimlar qabul qilish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

4\. **VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:**

- ma'ruzalar
- interfaol keys-stadilar;
- mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar;
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotlar qilish;
- individual loyihalar;
- jarayonga asoslangan metod
- jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

5\. **VII. Kreditlarni olish uchun talablar:**

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan bilimlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish va test imtihonlarini topshirish.

6\. **Asosiy adabiyotlar**

1. Сапронова М.А. Арабо-мусульманский мир: история, география, общество: учеб. пособие /М.А.Сапронова. – Казань: Казан. ун-т, 2013. – 360 с.

	2. Z.M. Qodirov, N.A. Abdullayev, Sh. Ikromov. Arab davlatlari tarixi (o‘quv qo‘llanma). – T.: TDShI, 2018. 3. Z.M. Qodirov, N.A. Arab davlatlari tarixi (qadimgi va o‘rta asrlar) (o‘quv qo‘llanma). – T.: TDShI, 2015. **Qo‘shimcha adabiyotlar** 4. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tarkibiy intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. –T.: “O‘zbekiston”, 2017. 5. Фильштинский И.М. История арабов и халифата (750-1517гг.) М. 2005. 6. Исаев В.А., Филоник А.О. Продовольственная проблема в арабских странах в свете вызовов «зеленой» экономики Мир новой экономики - 2020. – No1. – С.34-43. 7. Abdalova Z.T., Tojiyeva Z.N. Iqtisodiy geografiya: o‘quv qo‘llanma. – T.: “Moliya”, 2013. – 219 b. 8. Soliyev A. O‘zbekiston iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi. – T.: 2014. – 387 b. **Axborot manbalari** 9. www.arabic.uz 10. www.gov.uz 11. www.ziyonet.uz
7.	**Samarqand davlat chet tillar instituti tomonidan ishlab chiqilgan va institut Kengashining 2022-yil “30” 06 dagi “11”-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.**
8.	**Fan/modul uchun mas’ullar:** **Sh.R. Alamov** – SamDChTI, “Yaqin sharq tillari” kafedrasi o‘qituvchisi. **J.N. Temirov** – SamDChTI, “Yaqin sharq tillari” kafedrasi o‘qituvchisi.
9.	**Taqrizchilar:** **X.Z. Xayrullayev** - SamDChTI, “O‘zbek tili va adabiyoti” kafedrasi professori, filologiya fanlari doktori. **M.H. Abdullayev** – O‘zDJTU, “Arab tili tarjima nazariyasi va amaliyoti” kafedrasi dotsenti. filologiya fanlari nomzodi (turdosh OTM).